

Publicacions quinzenal de literatura: i art: GIRONA

Desperteu-vos i demaneu amb el cor que la terra sia breçol de somnis de poesia; que l' art ens ampari i ens il·lusioni la vida; que les cançons ens deixondin i que tinguem sed d' amor, i que l' esperit ens guiï vers el camí de la gloria. Tingueu fe en la poesia, que 'ns darà calor a l' ànima, quan tinguem fred en els òssos; benehirà l' alegria i endolcirà la tristesa.

Santiago RUSIÑOL.

(De "Cigales i Formigues").

Núm. 3

23, Febrer, 1902

QUI TÉ RAHÓ?

II

Rebutjada per utópica é irrealisable la teoria de la pátria universal somniada pels cosmopolites, ¿es admisible el dualisme de pátrias en el sentit en que l' entenen els defensors de la pátria *chica* y de la pátria gran? Si la paraula *pátria*, se pren, no en una significació convencional y arbitrària, sino en la seva accepció propia y natural, s' ha de respondre negativament.

La paraula pátria, derivada de la llatina *patris*, pare (1) y aquesta del grech *pátria* rassa, país; (2) significa el lloch ahont s' ha nascut. Axís ho afirma textualment en Roque Barcia (3) y convenen en aquesta idea fonamental, els tractadistas de Dret Natural (4) y tots els Diccionaris que hem vist (5), sens exceptuar el de la Real Acadèmia de la llengua castellana, encare que l' extenen á significar además alguna altra idea, de lo que ja nos ocuparem oportunament.

Per més que la paraula *pátria* se consideri com un substantiu, en rigor es un adjectiu en terminació femenina que porta sempre sobreentés, y á vegadas explícit el substantiu *terra*. (6) De totas maneras, se prengui com á substantiu ó com á adjectiu sempre inclou el concepte de naixensa y si cada un dels homes sols pot náixer una sola vegada, si sols en un sol lloch pot obrir per primera vegada 'ls ulls á la vida, sols podrá tenir una sola veritable pátria. (7)

No sens rahó, donchs, afirma Vattel (8) que la pátria no 's pot cambiar y que permaneceix sempre la mateixa, qual-

(1) Pougnet "Gerarquia y descentralisació".

(2) Diccionari de sinònims.

(3) Edició décima sexta.

(4) Entre altres Zigliara, Jus Sociale, cap. 2, art. 4.—Liberatore, Jus Naturae, cap. 2, art. 12 y Vattel, Le droit des gents, t. 1, ll. 1, cap. 11.

(5) Vera y Gonzalez, Miquel, Labernia, Salvá, Valbuena, Mas y Artigas.

(6) Virgili en sa Eneida diu: (llib. 6, vers, 508).

Te amice nequivi

conspuere, et Patria decens ponera Terra

(7) Aquí sols parlém, com se suposa, de la vida present, puig per ditxa nostre, mes enllá del sepulcre tenim una altra Pátria, Pátria felicíssima, per la que principalment nos ha creat nostre Pare celestial, de qui 's deriva tota paternitat en el Cel y en la Terra. (St. Pau ad Ephes. 3, 15):

(8) Lloch citat.

sevol que siga el lloch ahont després nos portin els successos de la vida.

Ademés, per lo mateix que l' idea de pàtria importa el concepte de naixensa, significa també y enclou forsosament una relació necessaria de cada un dels homes envers sos respectius pares, ja que sense aquets no 's pot concebi el naixement. Aquesta relació te per extrems á cada hu y sos respectius pares, considerats aquets no com dos persones físicament distintes sinó com un sol principi suficient, en l' ordre natural, de la propia existencia, relació que s' anomena *filiació* si es considera en sentit ascendent y que considerada en sentit descendent pren el nom de paternitat ó maternitat. Á Plutarch li agrada més aquesta última denominació, perque sosté que la pàtria s' ha d' anomenar *màtria*, ja que més beneficis debém á nostres mares, en ordre al naixement, que á nostres pares, y per axó sens dupte los antichs habitants de Creta anomenavan *màtria* á la pàtria y fins actualment está tan en ús anomenar á la terra que 'ns vegé náixer, ab el dols nom de la Mare Pàtria.

Anomenis com se vulga, però sempre ab lo bén entés que tant si s' anomena paternitat com maternitat significa una cosa pertanyent á nostres pares considerats en conjunt, com el fonament de la família y subjecte en que resideix la pàtria potestat que encare que s' anomena potestat pàtria, no es potestat exclusiva del pare sinó que pertany també á la mare respecte dels sers que d' un y altre reberen la vida. (9)

Donchs be, axís com ningú pot tenir més que una filiació natural, perque sols pot ser el terme de una sola veritable paternitat, presa aquesta paraula en el sentit susdit, axís tampoch pot tenir més que una pàtria natural y verdadera. Es veritat que 'l nom dolcíssim de Mare, se dona á més d' una persona, però aquesta práctica que fins á cert punt es lloable, perque estalvia pronunciar noms ben poch simpátichs, no deixarà may de ser impròpia y convencional y may farà que l' orfe y 'l sobrevingut trobi en el cor de la sogra y de la madrastra l' inestroncable déu d' amor y tendresa que Deu Nostre Senyor posá en el cor de nostres veritables mares.

(9) - Liberatore, Jus Naturae, cap. 1. art. 5.

No faltará segurament qui objecti que la paraula pàtria no s'ha de pendre en aquet sentit material, etimològich, sino que s'ha d'extendre á significar la societat ó reunió de persones que poblan el territori en el que hem nascut. Ab molt gust admetém aquesta extensió del significat primitiu de la paraula *pàtria*, però no sabém veure que resulta d'aixó á favor de la teoria dualista, que estém examinant.

JOSEPH POU Y BATLLE.

SOBRE MODERNISME

(Acabament)

Faltat d'un nom apropiat el moviment literari iniciat a Fransa fa uns 20 anys, fou anomenat *decadentisme*, *modernisme*, *simbolisme*, i *decadents modernistes*, *simbolistes* i *delicuescents* sos seguidors, denominacions tan poc escaientes com la de l'anomenada escola Parnasiana que va contar amb els poetes Leconte de Lisle, Sully Prudhomme, Dierx i Coppee.

Aquell moviment literari modern, estrany per la novetat a primera vista, en lloc de minvar, va redressar ses forces i afermarse més en sos procediments, desapareguent aquella obscuritat que presidia les obres dels primers *decadents*, i poc a poc l'anomenat *gros públic* s'anava inficionant d'aquelles formes noves que establien els reformistes artístics.

No 's va tractar despres d'una corrent literària de moment, sino de sapiguer ja per ses importants obres i pel nombre de poetes que conreuaven aquella tendència, si tal corrent literària merexia 'l nom d'escola, donada l'influencia decisiva que imposava en literatura.

Un escriptor francès, Paul Leautaud, resol el dupte sobre si 's pot considerar com escola aquet moviment literari i diu: "No 's tracta d'una literatura de *serve* (invernade), no es literatura de vols acadèmics, es literatura jovenívola, potentia, que lo que te de cult i seleccionat no es fruit de falta d'inspiració, sino de refinament de gust, que li fa dexar les formes conegudes i camins ja passats, que cerca al lector escullit i aplausos del devot, i mai lloan-

ses del gros públic, demostrant d'aquesta manera que l'art deu viure en la serena i reposada atmósfera del públic cult i que de la mateixa literatura pot dirse allò que Cervantes deia de la Poesia: *Esta doncella no quiere ser manoseada ni traida por calles, ni publicada por esquinas.....*

Un altre distintiu crida poderosament l'atenció en aquesta literatura moderna, i es la estremada cultura, l'educació profundament artística i com a tal clàssica que mostren els seguidors de la nova escola poètica.

Molts dels seus conreadors han abominat del ritme dels antics mestres; pro la versificació més acabada i polida dintre sempre de la major llibertat en escullirla que s'han permés, ha fet que sent una poesia delicada, juvenívola, ideal, no per axó 's doni de menys d'usar aquell refinament clàssic, ja que 'ls consonants son plens i de veres, i els versos sols en els casos en que obertament se separen de la forma mètrica, no son armoniosos i ben accentuats.

Les hermoses silves de Graffin malgrat sa dexada apariència, son un model de classicisme, les balades en prosa d'en Paul Fort resulten ser magnífics alexandrins, i els matexos Musurus (Paull), Mallarmé i en Verlain, adoptaren l'escultural i armoniosa forma del sonet.

Si alguna vegada els simbolistes s'han cregut en el dret de prescindir de tota forma mètrica, ha sigut per lo que se 'n diu un refinament d'art, per creure que certs estats d'ànima, certes descripcions, s'escapaven forsosament del motllo de la forma coneguda; pro si ho han fet, cal dir que no ha sigut per peresa ò mancament de conexements artístics.

Una corrent literària no pot definirse en una fórmula més ò menys concreta ja que mai se presenta del tot deslligada de la que la precedia ni tan sols de les coetànies.

L'escola literària moderna i fins els matexos *simbolistes*, han sentit més de lo que creuen l'influència dels *Parnasistes*.

Pro ancar que 's presentin un poc inficionats per influències anteriors, no dexem per axò de trovar en ells matexos, professions de fè que 'ns donen una norma a que atendre 'ns al voler definir l'escola moderna literària, ò donar a conèixer ses notes distintives.

Diu en Mallarmé: "Anomenar un objecte es suprimir les tres quartes parts del goig del poema, quin secret de felicitat, es el d'endevinar poc a poc la interioritat. Sugerir, veusaquí l'insomni del poeta modern. L'us perfecte d'aquest misteri, constituex el símbol. Evocar de mica en mica un objecte per mostrar un estat d'ànima; ò bé al revés, escullir un objecte i despéndren un estat d'ànima per una serie de desxiframents.

El vers es per tot, a la llengua allà hont hi ha ritme. En el genre anomenat prosa hi ha molts cops versos admirables de tots el ritmes. Sempre que hi ha esforços natural en el estil hi ha verisificació".

El poeta Griffin diu: "El vers es lliure en aquesta tendència, lo que no vol dir per axó que 'l vell alexandrí sigui abolit ò restablert, sinò que, més ampliament, cab forma ficsa, no es més considerada com el motllo necessari a l'expressió de tot sentiment poètic... el poeta obeirà el ritme personal."

Gustave Kahn pregunta: "Que es un vers? Un paro simultani del pensament. Que és una estrofa? Es el desenrotllament per una frase en vers d'un punt complert de l'idea. Que és un poema? Es la posa en situació per aquestes facetes prismàtiques que son les estrofes de l'idea entera que s'ha volgut evocar."

Resumint lo dit: les notes distintives de la nova escola literària anomenada modernista son les següents:

Major amplitut i llibertat en tot, tan en forma mètrica, com en assumptos i detalls descriptius. Buscament (*recherche*) de la major identitat, si cap, entre l'idea i 'l soroll de la frase. Gust refinat en el matís (*nuance*). L'anar directament al símbol suprimint la comparació intermitja. L'afició a lo subjectiu, i fins una especie de romanticisme en el sentit en que l'hem près; pro més intellectual i mes suau que 'l que avui conexem.

RAFEL GAY.

FAULA

*Al caure d' una tarda de calor
deixant son pedregòs amagatall
per un soberch mirall
sicsejava, lleuger, un gros dragó.
Y, ab tot y se 'l mirall llis y aplomat,
com ànima d' infant immaculat,
fenthi mil equilibris atrevits,
mercès à les ventoses de sos dits,
com demunt d' una raspa, amunt y avall
lo dragó recorria 'l net cristall.*

*Lo qual me feu pensar,
atés lo que en la vida sol passar,
que també la calumnia tindre deu
com lo dragó ventoses sota 'l peu.*

E. DORIA Y BONAPLATA.

IMPRESIONS SOBRE "ELS SOTS FERÉSTECHS"
D' EN RAYMON CASELLAS

De primer a n' en Casellas vaig conexe 'l com a *home*; grassonet, simpàtic, franc com un catalá, va bescambiar am mi algunes impresions, en una redacció, coses de dos anys ha. Jo, com que sovint visc a la lluna de Valencia, vaig preguntarme:—I ara? Quin paper desempenya a la *Veü de Catalunya* aquet bon senyor? Si val a parlar clar, per xò, ja vaig observarli certes aficions artístiques. Però jamai el creia capàs d' entafurarse en uns *Sots Feréstechs*. Al veure anunciada aquesta novela, no 'm vingueren ancarra ganes de llegirla. Aquell home, a n' aquella edat posarse a escriure literatura? Me la eczalsaren; vaig agafarla, i als primers capítols ja la llegia am febre. Quina cosa tan suggestiva! A l' acabament, si es que la novela pugui dirse acabada, jo tenia diferents impresions: la de l' argument poc definit a mon parer i la de la forsa descriptiva, de l' humorisme senzill que batega en algunes bandes com en el final de *La gent dels llims*, i dels dibuxos de tipos tan singulars.

Ara la novela se m' es arrapada al cervell. Recordo am fruició artística aquells sots tristos, aquelles escenes fúnebres ont hi surten els mitj-homes mitj-besties, a quins mou la costum, la campana s' imposa am la forsa del fat, el sa-

cerdot amb el seu caràcter misteriós, terrible com visió de l'àngel amenassador qu'els pares els hi havien ensenyat a témer; aquella gent rodolant sempre, ò en virtut d'una mena d'instint ò per la forsa del mal que germinava en llurs cors, mai enlairantse, mai el front seré, decidits i axamplant els brassos, sentintse un esprit forsejant en llurs cossos. El ministre de Deu, arrepenit d'un crim d'heretgia, m'apar un sobre-home, qu'ha petjat son ergull, i convertit en àngel, fa sentir la trompeta de resurrecció a n'els morts-vius. I els morts no resuciten: si per rès es mouen es per a llensarse als brassos d'una meuca.

No se si l'autor s'ho proposava; però en la novela hi palpita un simbolisme esgarrifós. La poesia entre-obrint ses parpelles, es trova encerclada de prosa; crida, vol claror; vol esvair les ombres que la aclaparen; però les boires no s'esfumen, la nit regna sempre. Una veu, la veu del desengany, diu a ne 'l món: "Et condemno a prosa eterna". La nit dura, els dormilecs no s'axequen, i el poeta, el ser que somia ideals, que te fam de vida i energíes, contempla sos cants i ses aspiracions esvairse com un sospir en la solitud d'un immens cementiri.

Algun enamorat de la montanya, ja li ha dit a n'en Casellas qu'els tipos que presenta no son la veritable encarnació de la realitat; en axò estem conformes. Però malgrat aquet defecte i 'l de l'argument, la forsa artística, el *savoir faire*, la fonda tristesa suggestiva qu'informen la obra, l'estil agradós i de la terra, fan de la novela una joia que no caurà mai en el menyspreu: es d'or de llei.

I ara rebèu una encaxada, bon amic. El doll de vostra poesia sanitosa em refà l'ànima.—P. V.

MARINESCA

*En un recó de platja fresca i sana,
bell tresor de la costa catalana,
guarnia el meu casal;
i am la família que plasqué al cel darne,
vaig anarhi alegroi a soplujarme
fugint del temporal.
I allà les hores dolces, plaenteres
em fugen, se m'escorren ben lleugeres*

ni envejós ni envejat ;
 es un cancell del cel exa barraca,
 el port arredossat a ont atraca
 l' esprit qu' ha naufragat.
 Al devant per devant de ma caseta
 agradosa es desclou una platjeta
 en port cor-prenedor ;
 les roques crien pallarilles fines,
 i l' arena embostades de petxines
 de nacarat color.

Enquitrada, amorrada allà a la sorra
 tinc una barca que voldria a corre
 a n' ell llampec furient ;
 i amb ella ixo de bona matinada
 amb el bolitj a fer una llevada
 de pex fresc i lluent.

I si en alguna vila conveina
 fan la lluita agradosa de marina
 m' hi llenso amb el meu bot ;
 be 'n demostren el altres de bravates!
 jo soc qui va a timó, i de les regates
 m' ho emporto sempre tot.

Quan cap al tart ne surten les barcades
 am l' ormeig al senó a fer les calades
 o a varà 'l sardinal,
 m' agrada contemplar com paren veles
 i avensar mar endins dexant esteles,
 colzat a un finestral.

Ran de mar les gavines blanquinoses,
 pupejant pel mitj d' elles agradoses,
 les veig volatejar ;
 i tota exa blancor tan viva, intensa,
 es confón am la ratlla llarga, immensa,
 d' escumes de la mar.

Si la cremor del sol els rocs abrasa,
 amb una passa salto des ma casa
 al mar a pendre un bany,
 i veig com la canalla de la vila
 es cap-bussa i rufolla boi tranquila
 com ànecs d' un estany.

Quan la tasca domèstica vol dar-me
 un poc d' esbargiment per orejarme,
 converso amb els nansers ;
 em fan conexe 'ls grops, vents i bonanses,
 i aprenc a fer gambines i a fer nanses
 igual que 'ls mariners.

I parlem de politica; am senderi
 desfavorable 'n fan el seu criteri,

*puig enemics en son,
i en aquella assamblea de bons avis
am la fè i am l' amor, mellor que 'ls savis,
volem arreglà 'l món.*

*A voltes am la meva bona esposa,
en la platja sentats fresca i sorrosa,
contemplem amb anel
al nostre petitó feinejant d' aire,
qu' alsar preté un castell d' arena enlaire,
enlaire... fins al cel.*

*Devagades avans que la nit mori,
llestos ens enfilem a un promontori
que 'l mar va a apetonar;
i ecstasiats junt am l' esposa meva,
am sa gran magestat vem com se lleva
el sol brollant del mar.*

*Entre glories de núbols d' or i grana,
aquell globo de foc del fons emana
pausat, bell, imponent;
sembla, guanyant l' ample regió de l' aire,
un esluvi d' amor que 'l món enlaire
al Deu del firmament.*

*La campana del poble acompassada
d'exa anar la primera batallada
d' alegre i vibrant sò...*

*i caiem de genolls; els nostres llavis
a l' Infinit, Etern, savi entre 'ls savis,
resen una oració.*

*Una oració fervent i pietosa
perqué servi feconda i carinyosa
la nostra santa llar,
i del brugit del món sempre l' allunye
en aquet reconet de Catalunya
a la vora del mar.*

MIQUEL JUANOLA.

Janer, de 1902.

TRES DIES DE PRESÓ. — IMPRESIONS I RECORTS.

Entràrem a la presó...

Un cop forem dintre, amb una revolada s' ens tencá sotadament la porta... Aquell grinyol cansoner que produïrent les matusseres frontises ens feu estremir considerablemen.

I ens feu estremir, perque al interporsarse la porta sotada i desapiadadament entre nosaltres i la gentada que 'ns havia acompanyat, esvaint aquella remor esbojarrada que

desde el defora venia, ens va portar am son grinyol un silenci aclaparador, una fredor esglaiadora i una vuidor indesxifrable!

¡Ja hi erem, ja erem dins! ¡Ja el tèttric ambient de la presó ens embolcallava! ¡Ja ses remors fondes i esfumades arriavaven confosament fins a nosaltres!.... Parets robustes, portes reforsades, voltes aclaparadores, retxes pesantes, es presentaven successivament devant dels nostres ulls... ¡Tot, tot portava en si una mena de pesantor aclaparadora característica en exa classe de construccions!

La retxa i contrarretxa de ferro que s'han d'atruavesar per a intrudirse dintre 'l matex cor de la presó fou una de les coses que més fundament ens impresioná... Sos llarcs barrots de ferro horizontals i verticals que visualment es mal superposaven, feien pampalluguejar inconscienment la nostra vista. L'afany de veure lo que retxes endintre hi havia i que confosament oviravem per entre ferro i ferro, ens feia inclinar el cap, moguentlo am verdadera fruició. Nostres mirades patien, al veure aquella reforsada i mal teixida malla que 's mantenía ferma devant nostre... Volíem saber que hi havia dintre i alló ens ho enfosquía considerablement... volíem fruir de noves emocions i alló axelava els nostres sentits.....

Per fi una ma molsuda i ferrènya, que be 's conexia estava acostumada a ramemar aquelles ferramentes, ens va traure d'aquell estat tan neguitós. Furienta empunyegá tot a l'una el pesant forrellac de la retxa i aquesta grinyolant i amb aires d'ensoperbidora omnipotencia va obrirse calmosa per a dexar pas a sos darrers hostes.

I per sota d'ella, per sota d'aquells ferrassos que fan baxar el cap i entelar els ulls als criminals, hi varem passar nosaltres rublerts d'ergull i riallers de ditxa.....

Ens portaven cap a pendre possessió de la nostra celda, després d'haver sofert la enutjosa operació de ser filiat. Una retxa que tancava una porta baxa i estreta fou oberta per a fernos pas a un correró llarc i ample, una mica enllumenat per un cap i tenebrós per l'altre, ont donaven les portes de les celdes del correccional.

Aquell correró era l'esbarjo dels presos, era llur passeig. Com feres engabiades, s'hi passejaven amunt i avall, silenciosos, amb el cap jup i les mans creuades darrera 'l cos.

Quan nosaltres hi entrarem, ells varen parar de passejar-se; s'arreconaren a les portes de llurs celdes i varen quedar mirantnos esparverats, transparentant la llei de greu que sentien porque anavem a torbar sa vida ensopida i sedentaria.

¿Ont van, semblava que deien llurs ulls que llambregaven estemordits, ont van aquestos cors joves, aquestes ànimes assedegades d'ideal? ¿Que venen a cercar entre nosaltres, si no han de trovar més que cors envellits ans d'hora per el remordiment, ànimes indiferents a tota idea que no sigui el recort de crims quina memoria 'ns rosega? ¿Qué respirarán en aquest aire enterbolit per tantes baxes passions, odis i rancunies que per arrèu voleien?

I nosaltres amb el somris en els llavis semblava que no 'ls volguéssim entendre; avensavem cap a dintre, i com si del front ens brollés la resplandor brillanta de la raó i la justícia, els presos, acostumats a viure entre les fosques ferèstegues de les consciències malaltisses, fugien esporuguits de nosaltres, i s'arraulien a les llindes de les portes i ens veien passar com l'aucell de nit que arrupit i espantat veu creuar el raig de llum de la llanterna enlluernadora.

De tots els presos, un va atraure especialment nostre mirada; era un home petit, rabassut, raquític, deformat, amb una cara quadrada, un front deprimit i una vista perduda i esparverada; tot ell descubria degeneració mental.

Passarem vora seu, i amb ironia ò sense, no hem pas volgut saberho, va portarse la ma dreta al cap i 's llevá 'l casquet negre com tot son trajo; per a saludarnos, mentrestant un altre pres li deia:—¡Ja veu quins nous companys li arriuen!

Aquelles paraules i l'actitut d'aquell infelís, verdader tipo del irresponsable legal de que fan esment els sociólecs i penalistes moderns, ens causá una emoció de tristesa. Creuá rapidament per nostra pensa l'idea de que a nosaltres, empresonats per l'amor a una idea patriótica, ja 'ns prenien com a companys d'un criminal desequilibrat, i per un moment dubtarem de si anaven a tancarnos a la presó ò a la bogeria.

Ja 'ns trovavem dintre nostra celda; mentres uns dels nostres companys s'acostaven als barrots de la reixa, per a rebre les besades d'un sol amorós i calentó que venia a feros companyia; els altres examinavem les nues parets de la celda i l'únic moble que l'adornava: una taula escriptori amb un piló de llibres al dessorre, pertanyents a un altre pres; el titol del llibre del demunt ens preguntava a tots *¿Quo Vadis?*

Poc després li responiem; per primera vegagada feiem retrunyir la volta de la celda am les solemnes notes de

Catalunya comtat gran — qui t'ha vist tant rica i plena...

(A continuar).

S. I R. MASÓ I VALENTÍ.

PLANY DEL DESTERRAT

*Del cel cau l' aigua,—va al mar, s' hi anyora;
Y 'l sol la escalfa—y la evapora,
Donantli ales—per torná al cel;
Y á mi á la pàtria,—cel que tant aymo,
Ningú m' hi torna—¡Disort crudel!*

¡Pàtria meva!

No hi ha treva

*Per ma pena, lluny de tu;
Assí guardas sers que adoro,
Sers que anyoro,
Com no anyora pas ningú.*

*Si 'l trist octubre—del niu desterra
Les orenetes—á llunya terra,
Ab cants y aromes—vé 'l maig joliu
Que les hi torna;—¡Ditxoses elles!
¡Cap temps me porta—á mi á mon niu!*

¡Pàtria meva!

No hi ha treva

*Per ma pena, lluny de tu;
Assí guardas sers que adoro,
Sers que anyoro
Com no anyora pas ningú.*

*Quan cau del arbre—la fulla morta,
Lo Mitjorn bufa—y se la emporta
Cap á la terra—que jo aymo més;
¡Si ma sort fora—del vent la empenta
Que, com la fulla,—se m' hi endugués!*

¡Pàtria meva!

No hi ha treva

*Per ma pena, lluny de tu!
Assí guardas sers que adoro,
Sers que anyoro
Com no anyora pas ningú.*

FREDERICH CARRERAS Y REXACH.

Bordils, Febrer, 1902.

LA SARDANA

No hi ha dubte qu' es un dels balls més característics del poble catalá. S' han dedicat a fer-la conèixer, persones tan il·lustrades com l' historiador Pella i Forgas en la seva obra "Historia del Ampurdán", els senyors Jordi Monsalvatje i Josep Aleu en son tractat sobre 'l

modo de ballarla, en Salvador Romaguera i tants i tants altres qu' aficionats a nostres tradicions, han escrit vers tractats sobre la típica sardana.

Els escriptors, volen que sigui una derivació de les danses pírriques tan cèlebres en temps dels adoradors de la falsa divinitat de Mart; també fundantse en els balls qu' en temps de Moisés es realisaven al voltant del vedell d' or, l' hi volen donar un caràcter religiós, traient proves i citant actes en que la sardana ha fet un paper important en les funcions religioses.

Entre 'ls molts casos que confirmen aquesta opinió, cal fer constar, que a principi del segle XVIII, en l' església parroquial de Figueras, en el dia de Nadal es formava una sardana composta de capellans i escolans, (segons datos de D. Baltasar Torres), i al davant de les professons de diferents punts de 'l Ampurdà, hi figuraven altres balls de rodona.

Nosaltres, limitantnos a exposar algunes idees sobre la sardana no ens entretindrèm en escatir si 'l nostre ball en son principi fou inspirat pel temperament de 'l poble batallador ó religiós; com tampoc ens pararem a criticar als compositors que, en lloc de seguir els aires tan populars i melodiosos de les sardanes antigues, ens fan empassar trosos d' opera, de sarsuela del *gènero chico* i fins aires nacionals estrangers; la Marsellesa i ultimament l' himne dels boers, han donat motiu a una sardana. Però no podem dexar de preguntar:

Si la sardana es ball purament catalá ¿perqué s' ha de permetre que 's fassi us d' una música ecstrangera i per lo tant que no 'ns pertany?

Mes am tot i axó, podem vanagloriarnos de que l' esperit tradicionalment català que enclou, s' ha conservat fins al present, sense que cap més ball hagi pogut igualarlo en la democracia, formalitat, ordre i precisió que la caracterisen.

El compás i la música tant originals i les diferents figures qu' amb els peus dibuxa 'l ballador, causen una impresió tant estranya a tots els que per primera volta veuen ballarla, que no poden menys de reconèixer la seva originalitat i el seu mèrit.

Lluny de semblarse amb els balls moderns, es el ver mirall de les costums sanes i santes de nostres avis, que la moda d' una civilisació aviciada ha volgut desterrar per a introduir el ball de parella.

Mes el poble catalá, aimant sempre de les tradicions pàtries, no ha volgut dexar perdre unes de les poques joies qu' ens queden de nostra antiga Catalunya, i que com tantes altres que la moda o altre causa ens han près, tenen per fossana les planes de l' Historia.

JOSEP ADROHER GUYTÓ.

L' ART A GIRONA

A ca 'l Estruch, aquesta quinzena, no més hi ha hagut un retrato, sense firma, que demostra ben clar que son autor ha sigut dexeble de la Acadèmia de Belles Arts de Madrit. Es una mica agegantat i ses manxes son negroses i sense transparencia; però revelen trassa i molta habilitat de pinsell.

Forsa ben encaxat, te el defecte de color que solen tenir tots els que pertanyen a dita escola; els hi falta fineses, l' us del bitum i del negre els perjudica, i les mitjes tintes cendroses no dexen transparentar la sang sota la pell.

L' Enderroch, diu qu' es "d' en Carolá", però per deficiencia del llenguatge amb aquestes paraules se poden entendre tres coses: 1.ª que 'l retrato es fet d' aquest senyor; 2.ª qu' es propietat d' aquest senyor, i 3.ª que el retratat es aquest senyor, coses ben diferents y que una no suposa necessariament l' altra. El citat periòdic per lo que al final de sa crònica d' art espresa, sembla que en aquet cas les creu reunides dites tres coses; nosaltres... també, perque ell ho pot saber de més bona tinta i si de alguna cosa dubtém en veritat no es pas de la *bona fé* de nostre company. Sigui com vulgi, a veure si en veurém sovint i forses d' obres com l' esposada ultimament.

B. C.

ESPIGOLANT. -- CRÓNICA

Advertim als llegidors que les composicions publicades en aquesta revista, llevat de les de capsalera, son complertament inèdites.

Han visitat darrerament la nostra Redacció, els periòdics escrits en catalá: *Vida Autònoma*, revista setmanal que 's publica a Barcelona, i *Sol-Ixent*, quinzenari il·lustrat, de Sta. Coloma de Cervelló. Am gust hi establím el cambi.

En el nombre vinent parlarem de "Branques mortes" que son autor N' Eveli Doria i Bonaplata ha tingut a be oferirnos.

La companyia de declamació dirigida pel celebrat Sr. Borràs, estrenará dintre poc a Romea, tres produccions originals respectivament dels escriptors, Guimerà, Bori i Fontestà i Ferrer i Codina. No cal duptar, tractantse d' autors de tanta nota, especialment del primer, de l' ansietat am que 'l públic barceloní esta esperant les representacions.

Am motiu de la proibició de la parla mallorquina en les sessions del Ajuntament de la capital de les Balears, feta per el Governador civil

de Palma de Mallorca, la premsa i les entitats catalanistes han demostrat son amor envers els defensors d'un dels drets més sagrats que tenen els pobles, envers els regidors que tan dignament s'han portat, protestant d'una ordre que 'l bon sentit rebutja. Que la lluita santa dongui braó als nostres germans de Mallorca.

Hem rebut una "Novena á la Reyna dels Cels Maria Santíssima". En el llibret es tracten lleugerament les virtuts de la Verge, i s'eczorta a la practica i imitació de elles. Pel nostre gust, preferiríam que no s'agombolessin tants diferents aspectes de les susdites virtuts, i axís, esmicolada la doctrina s'assimilariá més en l'ànima del creient. L'estil es correcte, clar, acomodat a totes les capacitats, i rublert de zel apostòlic. Felicitem al autor per contribuir am son esfors al ver renaixement i gloria de la Pàtria

En el número vinent contestarém en una secció de correspondencia a les persones que 'ns han afavorit enviantnos treballs; els que s'ho merexen irán publicantse per torn.

Ens escriu nostre corresponsal de Cassá de la Selva que l'*Orfeó Catalunya*, que dirigex l'intelligent Gabriel Garcia, pvre, celebrá 'l die 9 d'aquest més en el seu magnific local, una vetllada literaria musical, bax un escollit programa.

Are diu que 's tracta de constituir una massa instrumental que 's compondrá de mandolines, llauts i guitarres, essent a hores d'are en bon nombre 'ls allistats.

No cal dir que felicitem coralement a l'Orfeó mentat, al seu director i protectors pel desvetllament artístic qu'han portat a n'aquella vila. Are va be; que s'axequi l'ànima del jas de la materia i que voli per les regions serenes de l'Art entre 'ls himnes d'amor a la Patria.

Preguem a totes aquelles persones que no desitjin ser subscriptors de VIDA, retornin a la Administració els tres números publicats; també fem avinent que dintre pocs dies comensarem a cobrar suscripcions pera regular la marxa administrativa del periòdic.

VIDA   **PUBLICACIÓ QUINZENAL DE LITERATURA I ART**

Sortirà el segon i el quart diumenge de cada mes

Preu de suscripció. Mitj any, 2'50 Pts. Se paga per avensat

NÚMERO SOLT 20 CENTIMS

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: ESCOLA PIA, 6